

KO'HNA SAMARQAND

Obidxonov Mahmudxon Ma'rufxon o'gli

*Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti Servis fakulteti talabasi*

Annotatsiya. Ba'zi joylar shunchaki ekzotik ko'rinadi: Timbuktu, Xanadu, Samarqand. Avvaliga ularni ertaklar, haqiqiy hayotdan ko'ra afsonalarga tegishli mifologik joylar deb o'ylaganingiz uchun kechirilishi mumkin. Lekin ular haqiqiy va biz Samarqandda ko'rish uchun eng yaxshi joylarni tanlaymiz. Maqolamizda Samarqandning eng nufuzli va mashhur maskanlari haqida so'z yuritamiz. Samarqand – O'zbekistonning ajoyib shahri.

Kalit so'zlar: Samarqand, Bibixonim masjidi, go'ri Amir, Registon, YuNESKO, Temurlan, Shohi zinda, Afrosiyob.

Abstract. Some places just seem exotic: Timbuktu, Khanadu, Samarkand. At first, you could be forgiven for thinking they are fairy tales, mythological places that belong more to legend than to real life. But they are real and we choose the best places to see in Samarkand. In our article, we will talk about the most prestigious and famous places of Samarkand. Samarkand is a wonderful city of Uzbekistan.

Key words: Samarkand, Bibikhanim Mosque, Amir Gorge, Registan, UNESCO, Temurlan, Shahi Zinda, Afrosiyob.

Абстракт. Некоторые места кажутся просто экзотикой: Тимбукту, Хонаду, Самарканд. Поначалу вас можно простить за то, что вы думаете, что это сказки, мифологические места, которые больше принадлежат мифу, чем реальной жизни. Но они реальны, и мы выбираем лучшие места для посещения в Самарканде. В нашей статье мы поговорим о самых престижных и известных местах Самарканда. Самарканд – замечательный город Узбекистана.

Ключевые слова: Самарканд, мечеть Бибаханим, ущелье Амир, Регистан, ЮНЕСКО, Темурлан, Шахи Зинда, Афросиаб.

Tadqiqotlardan maqsad. Tadqiqotlardan maqsadimiz ko'hna va jozibali bo'lmish Samarqand shahri haqida, hamda uning nufuzli maskanlari haqida kengroq ma'lumotlar yig'ishdan iborat.

Asosiy qism. Markaziy Osiyodagi eng qadimiy shaharlardan biri bo'lgan Samarqand 2001-yilda YuNESKO tomonidan qadimiy madaniyatlar chorrahasi sifatidagi ahamiyatini e'tirof etib, unga Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilganida munosib e'tirof etilgan edi. Bu betakror shahar islom me'morchiligi va san'ati rivojida muhim rol o'ynadi. Imperiyadan keyin imperiya portlab ketdi, har biri o'z izini qoldirdi. Iskandar Zulqarnay eramizdan avvalgi 329-yilda shaharni zabt etdi, u allaqachon So'g'dning gullab-yashnagan poytaxti bo'lib, yunonlarga Marakanda nomi bilan tanilgan. Umuman olganda, Aleksandr shunday taassurot qoldirdiki, u shunday dedi: "Marakanda haqida eshitganlarimning hammasi haqiqat, faqat u men tasavvur qilganimdan ham go'zalroq". O'shandan beri shahar Fors, Salavkiylar, Yunon-Baqtriya, Kushonlar va Hunlar imperiyalari tarkibida bo'lgan. U erda yashagan odamlar va ular e'tiqod qilgan dinlar ham bundan kam emas. Islomgacha bo'lgan davrda siz zardushtiylik, buddizm, hinduizm, iudaizm va nestorian nasroniyliklarining dalillarini topgan bo'lardingiz. Nihoyat, VII asrda arablar tomonidan bosib olindi va aholining katta qismi islomni qabul qildi. 1220-yilda mo'g'ullar bosqiniga qadar u yerda Somoniylar, Qoraxoniylar, Saljuqiylar va Xorazmshohlar hukmronlik qilgan. Samarqandning gullab-yashnashi XIV - XV asrlarda Amir Temur bilan keldi. Uning ko'plab ajoyib binolari Temuriylar davridan qolgan. Ular bilan quyida tanishib chiqamiz:

Tirik podshoh nekropoli Shohi Zinda. Shoh-i-Zinda tirik podshoh deb tarjima qilinadi va bu nekropol joyi Samarqand zodagonlari uchun munosib yodgorlik maskanidir. Ism nazarda tutilgan Tirik Podshoh Islom payg'ambarining Kusam ibn Abbas ismli amakivachchalari edi. U o'z laqabini afsonaga ko'ra, boshi kesilganidan keyin oldi, boshini olib, quduqqa tushib, yashashni davom ettirdi. Bugungi kunga qadar u geometrik va kalligrafik naqshlar bilan bezatilgan ko'k rangli koshinlar hukmronlik qiladigan ajoyib joy.

Bibixonim masjidi. Bu masjid qurilgan paytda, ya'ni XV asr boshlarida me'morchilik uslubi va hajmi bo'yicha tengi yo'q edi. Uning 40 metr balandlikdagi tashqi gumbazi o'sha paytdagi muhandislik chegaralarini oshirdi; gumbazning ichki qismi o'n metrga qisqaroq qilib qurilgan bo'lib, bu strukturaga barqarorlik beradi. U Tamurlanning (Amir Temur) buyrug'i bilan qurilgan, u juda talabchan va natijadan mamnun bo'lgunga qadar uni bir necha marta buzib tashlashni buyurgan. Og'ir yuklarni ko'tarishda yordam berish uchun Temurlanning yaqinda bosib olganlaridan biri bo'lgan Hindistondan Samarqandga yuzga yaqin fil keltirildi.

Go'ri Amir- Amir Temur maqbarasi. Go'ri Amir so'zma-so'z tarjimada "Podshoh qabri" deb tarjima qilinadi va 1403-1404 yillar oralig'ida Temurlanning yaqinda vafot etgan sevimli nabirasiga bag'ishlangan. Bu imperatorning maqbarasiga aylandi. Amir Temur o'zi tug'ilgan shaharda dafn qilishni niyat qilgan edi, lekin 1405-yilda u to'satdan vafot etgach, u erga borish imkonsiz bo'lib, uning o'rniga Samarqandga dafn qilindi. Uning ustoz, ikki o'g'li va ikki nabirasi, jumladan Ulug'bek ham shu yerda dafn etilgan. Gur amiri o'rta asrlar islom me'morchiligining ajoyib namunasi bo'lib, keyingi fors va mo'g'ul me'morchiligining katalizatori bo'lgan, Hindistondagi Toj Mahalning prototipi bo'lib, yon tomonlarida ikkita ustun va markazda katta gumbaz mavjud.

Registon-Samarqand yuragi. Afrosiyob bosqinchi mo'g'ullar tomonidan vayron qilinganidan keyin Registon Samarqandning yangi markaziga aylandi. O'shandan beri u Samarqandning markaziy maydoni bo'lib kelgan. Registon "Qumli joy" degan ma'noni anglatadi va muhim e'lonlar va hatto qatl qilish uchun joy edi. Bugungi kunda milliy bayramlarni nishonlash diqqat markazida bo'lib, uning eng muhim binolarini ko'rish uchun butun dunyodan sayyohlar oqib kelishmoqda. Ulardan birinchisi 1420-yilda

tugallangan va hozirgacha Ulug‘bek nomi bilan ataladi. Bu madrasa yoki diniy maktabda Ulug‘bek astronomiya, matematika va falsafadan saboq bergan. Ikkinchi bino 1636 yilda qurilgan. Sher Dor madrasasi ancha eski Ulug‘bek madrasasining ro‘parasida joylashgan. U mifologik yo'lbarslar bilan bezatilgan qiziqarli fasadga ega bo'lib, odamlar va hayvonlarni tasvirlashning an'anaviy islom taqiqiga qarshi. Uchinchi muhim bino Tilla Qori madrasasi bo'lib, 1660-yilda qurib bitkazilgan. U ajoyib zarhal bezaklarga ega va hatto nomi zarhallangan degan ma'noni anglatadi. XX asrda qayta tiklangan.

Xulosa. Samarqand Buyuk Ipak yo‘li savdosining shon-shuhratini, O‘rta Osiyo tarixining past-balandliklarini, Iskandar Zulqarnayn, Chingizxon va, albatta, Amir Temur kabi qudratli bosqinchilarning jonli dalilidir. Bir paytlar mintaqa uchun gullab-yashnayotgan madaniy, iqtisodiy va siyosiy markaz bugungi kunda, ehtimol, butun Markaziy Osiyodagi eng muhim sayyohlik markaziga aylandi. Samarqand- O‘zbekistonning yuragi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shodievich, S. H., Roziqovna, R. M., & Hamzaevich, S. J. (2023). BUGUNGI KUN KITOBLARI QANDAY BO ‘LISHI KERAK. INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY, 1(1), 19-24.
2. Shodievich, S. H., & Roziqovna, R. M. (2023). OLIY O ‘QUV YURLARIDA MASHG ‘ULOTLAR SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILMIY MAQOLALARNING O ‘RNI. PEDAGOGS jurnali, 25(1), 52-55.
3. Sh, S. H., Mamarasulova, N. I., & Yusupov, M. I. (2022). HOZIRGI ZAMON TALABALARINING BILIM OLIHIDA ETIK–ESTETIK CHALG‘ITUVCHI OMILLAR. PEDAGOGS jurnali, 9(2), 90-95.

4. Mukhamadaliyeva, N. B., & Tilyabaeva, G. (2020). Socio Demographic and Travel Related Variables Affecting Tourist Route Choice Behaviors. Case of Study Samarqand city, Uzbekistan. Indonesian Journal of Law and Economics Review, 7, 10-21070.
5. <https://uzbekistan.travel/uz/c/ozbekiston-tarixi/>
6. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Samarqand>
7. <https://www.samdu.uz/uz/news/33503>
8. <https://kidsplaneta.ru/uz/kratkaya-istoriya-odnogo-iz-drevneishih-gorodov-mira-i-uzbekistana-goroda/>
9. <https://www.sayyoh.com/diqqatga-sazovor-joylar/samarqand-afrosiyob-qadimiy-shahri/>